

Hallituksen vastineet arviointikertomuksen 2023 huomioihin

Lapin liiton hallitus 30.9.2024

Lapin liiton hallitus kiittää tarkastuslautakuntaa selkeästä vuoden 2023 arviointikertomuksesta ja antaa seuraavan vastineen tarkastuslautakunnan tekemiin huomioihin seuraavasti:

Painopistealueiden tarkastelu

Olevat ja tulevat osajat ja asukkaat

TYP-yhteistyösopimus solmittiin vuodelle 2023 ja 2024. TYP on edennyt suunnitelman mukaisesti. Tarkastuslautakunta on arviointikertomuksessaan kysynyt: ”TYP-yhteistyösopimuksen sisältö ja mikä on siinä Lapin liiton rooli?”.

Vastaus:

Työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu (TYP) on lakisääteinen palvelu. TYP palvelun tavoitteena on edistää työttömien työllistymistä tarjoamalla heille heidän palvelutarpeensa mukaisia julkisia työvoimapalveluja sekä sosiaali- terveys- ja kuntoutus-palveluja työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta (TYP) annetun lain (1369/2014) ja lain nojalla annetun asetuksen (1377/2014) mukaisesti.

Monialaisella yhteispalvelulla tarkoitetaan yhteistoimintamallia, jossa Työ- ja elinkeino-toimisto, kunnat, Kansaneläkelaitos ja Hyvinvointialue yhdessä arvioivat yhteispalvelua tarvitsevien työttömien palvelutarpeen, suunnittelevat palvelut työllistymisen kannalta tarkoituksenmukaiseksi kokonaisuudeksi ja vastaavat yhdessä työttömien kanssa työllistymis-proses-sin etenemisestä ja seurannasta. Asiakkaat saavat tarvitsemansa työ- ja elin-keinohallinnon, sosiaali- ja terveydenhuollon sekä Kelan työllistymistä edistävän moni-alaisen yhteispalvelun joko yhteisistä toimipisteistä tai muulla, asiakkaan palvelujen yhteensovittamisen tarve huomioivalla tavalla.

TYP toimintamallissa mukana olevat kunnat nimeävät monialaisen yhteispalvelun järjestämistä johtavan henkilön ja tämän varahenkilön johtoryhmän toimikaudeksi. Lapin Liiton hallitus päättää henkilövalinnoista TYP-johtoryhmän hyväksymän esityksen pohjalta. Lapissa on yksi TYP verkosto ja TYP toimintaa hallinnoi Lapin liitto.

Monialaisen yhteispalvelun johtoryhmä tekee yhteistyösopimuksen työllistymistä edis-tävän monialaisen yhteispalvelun järjestämisestä johtoryhmän toimialueella. Lapissa voimassa oleva yhteistyösopimus työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalve-lusta (TYP) Lapin kuntien alueella on voimassa 31.12.2024 saakka. Yhteistyösopimus päivitettiin vuodelle 2024 siten, että sopijapuoliksi tulivat Lapin alueen kuntien, Lapin työ- ja elinkeinotoimiston ja Kansaneläkelaitoksen lisäksi Lapin hyvinvointialue.

Yhteistyösopimuksella sovitaan mm. TYP-toiminnan organisoitumisesta, tarjottavista palveluista, toiminnan kustannuksista, sopimuksen voimassaoloajasta, TYP johtoryhmästä ja johtajasta.

Lapin TYP toimintaa johtaa TYP- lain ja -asetuksen mukainen johtoryhmä. Lapin TE-toimisto on 29.3.2023 asettanut työllistymistä edistäväälle monialaiselle yhteispalvelulle johtoryhmän.

Lapin liiton johtava työllisyysasiantuntija koordinoi Lapin TYP organisoitua ja monialaisen palvelun yhteistyökäytänteiden sekä asiakasprosessien kehittämistä.

TYP-toiminnan kustannuksista vastaa jokainen toimija omalta osaltaan. Johtavan asian-tuntijan kustannuksista vastaa Lapin liitto, joka laskuttaa ao. kustannukset kunnilta olemassa olevan Lapin liiton perussopimuksen mukaisina kuntien maksusuuk-sina.

Lapin kestävän tulevaisuuden yhteensovittaminen sekä vihreän ja digitaalisen siirtymän tukeminen.

Kestävään tulevaisuuteen panostetaan JTF-rahoituksella, jolla tuetaan yrityksiä vihreästä siirtymästä aiheutuvia negatiivisia vaikutuksia ihmisille, yrityksille ja ympäristölle. Vihreän siirtymän jaosto on toiminut aktiivisesti arvioiden GreenDeal-tiekartan toteutumista sekä tehden aloitteita sen toteuttamiseksi. Tiekartalle laadittiin vihreän siirtymän seurannan vaikuttavuus- ja arviointimalli.

Tarkastuslautakunta on kysynyt mitä ovat nämä laaditut GreenDeal-tiekartat ja arviointimallit?

Vastaus:

Vihreällä siirtymällä tarkoitetaan muutosta kohti ekologisesti kestävää taloutta ja kasvua, joka ei perustu luonnonvarojen ylikulutukseen tai fossiilisiin polttoaineisiin. Muutos on välttämätön, sillä tällä hetkellä kulutamme sekä fossiilisia että uusiutuvia luonnonvaroja liikaa ja vaurioitamme elämää ylläpitäviä ekosysteemejä enemmän kuin mitä planeettamme kestää.

Lappilaisista lähtökohdista ja tarpeista luotu Lapin Green Deal -tiekartta kuvaa yhteiset tavoitteet ja keskeiset toimenpiteet vihreän siirtymän toteuttamiseksi maakunnassamme. Lapin Green Deal -tiekartta mukaillee Euroopan Unionin vihreän kehityksen ohjelmaa.

Lapin Green Deal -tiekartta on Lapin yhteinen, eri sektoreita ja toimialoja yhdistävä tahdonilmaisu paikalliset olosuhteet ja tarpeet huomioivan vihreän siirtymän toteuttamisesta maakunnassamme. Se kokoaa yhteen eri sektoreiden tavoitteet ja keskeiset ehdotukset Lapin vihreää kehitystä tukevista toimenpiteistä. Tiekartan toimien ja tavoitteiden toteutumista koordinoi monialainen asiantuntijaryhmä, Lapin vihreän siirtymän jaosto.

Lapin Green Deal -tiekartalla pyritään ennen kaikkea maakunnan sisäiseen, vapaaehtoiseen sopimukseen vihreän siirtymän toteuttamisesta ja vihreästä kehityksestä. Sopimusasiakirjana toimii Lappi-sopimus, jossa vihreä siirtymä on läpileikkaavana teemana ja keskeisenä tavoitteena. Lapin Green Deal -tiekartasta on Lappi-sopimuksen keskiöön nostettu seuraavat vihreän siirtymän tavoitteet:

- *Lapin kärkitoimialat ovat onnistuneet vihreän siirtymän toimeenpanossa ja digitaalisuuden hyödyntämisessä siten, että yritysten kansainvälinen kilpailukyky on huippuluokkaa*
- *Lappi on hiilineutraali maakunta vuoteen 2035 mennessä ja me tavoittelemme luonnon monimuotoisuuden heikkenemisen pysäyttämistä alueellamme.*

Lapin Green Deal -tiekartan vaikuttavuuden ja seurannan toimintamalli:

Toimintamallin avulla seurataan vihreän siirtymän edistymistä, suunnataan vihreän siirtymän toimenpiteitä sekä edistetään Lapin Green Deal -tiekartan vaikuttavuutta.

Malli koostuu tiedon keruusta, yhteisen tilannekuvan muodostamisesta- ja tarkentamisesta, toimenpiteiden suuntaamisesta ja tiedon jakamisesta. Vuosikellon mukaisesti Lapin liiton hallitus käynnistää arvioinnin lähetekeskustelulla, jonka pohjalta Vihreän siirtymän jaosto kerää tietoa, muodostaa tilannekuvaa, tekee arviointia ja täydentää, täsmentää, ja priorisoi Green Deal -tiekartan toimenpiteitä. Tämän pohjalta jaosto muodostaa koosteraportin, jonka Lapin liiton hallitus käsittelee ja jonka avulla tarvittavista toimenpiteistä viestitään aluekehityksen toimijoille.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Tarkastuslautakunta on arviointikertomuksessaan todennut, että se näkee **tärkeänä sisäisen tarkastuksen raporttien laatimisen** ja, että sisäistä tarkastusta toteutetaan koko organisaatiossa hallituksen antamien toimintaohjeiden mukaisesti.

Vastaus:

Lapin liitto pitää riskienhallinnan kokonaisuutta erittäin tärkeänä osana johtamista ja päivittäistä toimintaa. Lapin liitossa on edelleen kehitetty riskienhallinnan prosesseja ja ne on otettu yhä tiiviimmin mukaan osaksi toiminnan suunnittelua ja seuranta. Sisäinen tarkastus täydentää riskienhallinnan kokonaisuutta ja se pyritään toteuttamaan suunnitellusti vuosittain hallituksen antamien toimintaohjeiden mukaisesti. Sisäisen tarkastajan tehtävän henkilöstövaihdoksen ja siitä johtuneesta henkilöstövajeesta ei vuoden 2023 sisäisen tarkastuksen raporttia ollut mahdollista laatia siten, että se olisi täyttänyt sisäiseltä tarkastukselta edellytetyt vaatimukset.

Vuoden 2022 arviointikertomuksen johdosta tehtyjen toimenpiteiden arviointia sekä muita havaintoja

Tarkastuslautakunnan mielestä Lapin liiton **toimintakertomus on luettava, mutta selkeyttä kaivataan edelleen lisää diagrammien ja piirakkakaavioiden avulla.** Tarkastuslautakunta toivoo, että toimintakertomuksen teksti olisi selkokielisesti luettavissa. Lisäksi tehdyt toimenpiteet tulisi avata paremmin, jotta tulee ilmi mitä on missäkin hankkeessa tehty ja onko tuloksia tullut.

Vastaus:

Lapin liiton viraston toimesta suunnitellaan ja selvitetään vuoden 2024 toimintakertomusta laadittaessa mahdollisuuksia lisätä toimintakertomukseen diagrammeja ja piirakkakuviota selkeyden lisäämiseksi. Lisäksi selvitetään selkokielisesti luettavissa olevan toimintakertomuksen laadintaa. Lapin liiton hankkeiden osalta pohditaan vuoden 2024 toimintakertomukseen sitä, voisiko esitettyä toimenpiteiden tarkempaa kuvaamista avata esimerkiksi toimintakertomuksen liitteeksi tulevassa excel-taulukossa, jotta lisätyt tiedot eivät pidentäisi varsinaisen toimintakertomuksen pituutta.

Toimintakertomuksessa olisi kuitenkin hyvä tuoda selkeämmin ilmi, **miten Lapin liitossa tehdyt toimenpiteet ovat kytköksissä Lapin liiton toimintaa ohjaavaan Lappi-sopimukseen.** Toiminnan tuloksellisuuden seuraamisen kannalta olisi hyvä saada **yksilöityä tietoa esim. edunvalvontaan liittyvien toimenpiteiden kuluista.** Hallinnon yleiskulujen lisäksi hankekohtainen työajan selkeämpi erittely auttaisi hahmottamaan toiminnan tuloksellisuutta.

Vastaus:

Lappi-sopimus määrittää maakunnan pitkän aikavälin tavoiteltavaa kehitystä ja sisältää maakuntasuunnitelman ja maakuntaohjelman seuraaville neljälle vuodelle. Maakuntasuunnitelma on maankäyttö- ja rakennuslain (1.1.2025 alkaen Alueidenkäyttölaki) mukainen strateginen suunnitelma, jossa esitetään maakunnan pitkän aikavälin visio ja tavoitteet. Maakuntaohjelma on alueiden kehittämisestä sekä EU:n alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta annetun lain ja -asetuksen (756/2021) mukainen, maakunnan yhteiset lähivuosien kehittämistavoitteet sisältävä asiakirja.

Nykyinen Lappi-sopimus on voimassa vuoden 2025 loppuun, ja valmistelutyö uuden laatimiseksi on jo aloitettu kuluvan syksyn aikana. Lapin liitossa on tunnistettu, että viraston strategian pitää

kytkeytyä tiivistä Lappi-sopimuksen tavoitteisiin. Lapin liiton strategia ja strategiset painopisteet tullaan päivittämään uuden Lappi-sopimuksen myötä ja siten myös toiminnalliset tavoitteet saadaan yhä paremmin tukemaan Lappi-sopimuksen tavoitteita.

Maakunnan liiton edunajamistyö perustuu Lapin liiton perussopimukseen, johon on määritelty Lapin liiton tehtävät. Ns. vapaaehtoisena tehtävänä Lapin kunnat ovat määritelleet maakunnalle maakunnan ja kuntien yhteisten etujen ajamisen yhteistyössä kuntien ja muiden viranomaisten ja sidosryhmien kanssa.

Edunajamisen tavoitteena on edistää maakunnan asukkaiden hyvinvointia, kuntien ja yritysten elinvoimaa, kilpailukykyä sekä toimintaedellytyksiä. Edunajamisen teemat nousevat Lappi-sopimuksesta, liikennejärjestelmäsuunnitelmasta sekä maakuntavaltuuston tai maakuntahallituksen hyväksymistä muista strategioista.

Edunajamissuunnitelmaan nimettävät kohteet ovat konkreettisia liiton tehtävien teemoista johdettuja. Edunajaminen perustuu maakuntahallituksen hyväksymään ja kahdeksi vuodeksi tehtävään, lyhyen aikavälin edunajamissuunnitelmaan. Suunnitelman toteutumista seurataan säännöllisesti ja se päivitetään vuosittain Lapin liiton hallituksen toimesta.

Edunajamisesta vastaa maakuntajohtajan johdolla koko Lapin liiton johtoryhmä, vastuualueista erityisesti Vaikuttamisen vastuualueen tehtävänä on maakunnan edunajamistyön valmistelu, koordinointi ja toimeenpanon tukeminen.

